

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

19 iulie 2012(1)

„Directiva 2006/112/CE – Articolul 56 alineatul (1) litera (e) – Articolul 135 alineatul (1) literele (f) și (g) – Scutirea operațiunilor de gestionare a activelor prin intermediul valorilor mobiliare (gestionare de portofolii)”

În cauza C-44/11,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesfinanzhof (Germania), prin decizia din 28 octombrie 2010, primită de Curte la 31 ianuarie 2011, în procedura

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst

împotriva

Deutsche Bank AG,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J. N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii U. Lõhmus, A. Rosas (raportor), A. Ó Caoimh și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna R. Fereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 martie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst, de M. Baueregger, în calitate de agent;
- pentru Deutsche Bank AG, de P. Farmer și de P. Freund, barristers;
- pentru guvernul german, de T. Henze, în calitate de agent;
- pentru guvernul olandez, de C. M. Wissels și de M. K. Bulterman, în calitate de agenți;
- pentru guvernul Regatului Unit, de C. Murrell, în calitate de agent, asistat de R. Hill, solicitor;
- pentru Comisia Europeană, de C. Soulay, de L. Lozano Palacios, precum și de B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 mai 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 56 alineatul (1) litera (e) și a articolului 135 alineatul (1) literele (f) și (g) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7, denumită în continuare „Directiva 2006/112”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst (denumit în continuare „Finanzamt”), pe de o parte, și Deutsche Bank AG (denumit în continuare „Deutsche Bank”), pe de altă parte, cu privire la calificarea, în vederea scutirii de taxa pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”), a gestionării activelor prin intermediul valorilor mobiliare (denumită în continuare „gestionare de portofolii”), efectuată de Deutsche Bank.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Articolul 56 din Directiva 2006/112 prevedea la momentul situației de fapt din acțiunea principală:

„(1) Locul prestării următoarelor servicii unor clienți stabiliți în afara Comunității sau unor persoane impozabile stabilite în Comunitate, dar într-o țară diferită de cea a prestatorului, este locul unde clientul și-a stabilit sediul activității sale economice sau locul unde are un sediu comercial fix pentru care este prestat serviciul sau, în absența unui astfel de loc, locul unde își are domiciliul stabil sau reședința obișnuită:

[...]

(e) operațiunile bancare, financiare și de asigurări, inclusiv de reasigurări, cu excepția închirierii de seifuri;

[...]”

4 Potrivit articolului 135 din această directivă:

„(1) Statele membre scutesc următoarele operațiuni:

(a) tranzacțiile de asigurare și reasigurare, inclusiv serviciile conexe prestate de brokerii și agenții de asigurări;

[...]

(f) operațiuni, inclusiv negocierea, dar exceptând gestionarea sau păstrarea, cu acțiuni, titluri de participare, obligațiuni și alte valori mobiliare, dar exceptând documentele reprezentând titluri de proprietate asupra bunurilor și drepturile sau valorile mobiliare prevăzute la articolul 15 alineatul (2);

(g) gestionarea de fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre;

[...]”

Reglementarea germană

5 Articolul 3a alineatul 3 din Legea privind impozitul pe cifra de afaceri din 2005

(Umsatzsteuergesetz 2005), în versiunea în vigoare la momentul situa?iei de fapt din ac?iunea principal? (denumit? în continuare „UStG”), prevedea :

„În cazul în care beneficiarul uneia dintre celelalte presta?ii men?ionate la alineatul 4 este o întreprindere, prin derogare de la alineatul 1, cealalt? presta?ie este considerat? furnizat? în locul unde beneficiarul î?i desf??oar? activitatea. Cu toate acestea, dac? presta?ia este furnizat? la sediul permanent al unei întreprinderi, este determinant locul în care aceasta î?i are sediul permanent. În cazul în care beneficiarul uneia dintre celelalte presta?ii men?ionate la alineatul 4 nu este o întreprindere ?i are domiciliul stabil sau sediul pe teritoriul unei ??ri ter?e, presta?ia este furnizat? la domiciliul stabil sau la sediul acestuia.”

6 Articolul 3a alineatul 4 punctul 6 litera a) din această lege prevedea:

„Alte presta?ii în sensul alineatului 3 sunt: [...]

a) celelalte presta?ii de tipul celor men?ionate la articolul 4 punctul 8 literele a)-h), precum ?i gestionarea creditelor ?i a garan?iilor de credit, [...]

7 Potrivit articolului 4 punctul 8 literele e) ?i h) din UStG:

„Dintre opera?iunile care fac obiectul articolului 1 alineatul 1 punctul 1 sunt scutite:

[...]

e) opera?iunile, inclusiv negocierea, dar exceptând p?strarea ?i gestionarea, privind valori mobiliare,

[...]

h) gestionarea activelor pentru investi?ie conform Legii germane privind investi?iile [Investmentgesetz] ?i gestionarea institu?iilor de pensii conform Legii privind controlul societ??ilor de asigur?ri [Versicherungsaufsichtsgesetz];

[...]”

8 Dintr-o scrisoare a Ministerului de Finan?e care constituie o circular? de interpretare care nu este obligatorie pentru instan?ele judec?tore?ti rezult? c?:

„Articolul 3a alineatul 3 ?i alineatul 4 punctul 6 litera a) din UStG nu se aplic? pentru a determina locul realiz?rii opera?iunii în cazul gestion?rii activelor. Nu este posibil? invocarea direct? a articolului 56 alineatul (1) litera e) din Directiva 2006/112/CE, conform c?ruia în anumite situa?ii locul prest?rii pentru «opera?iunile bancare, financiare ?i de asigur?ri» este determinat de sediul sau de sediul permanent al beneficiarului. No?iunile «opera?iuni bancare, financiare ?i de asigur?ri» sunt no?iuni de drept comunitar ?i trebuie interpretate ca atare. Nici Directiva 2006/112/CE – ?i, pân? la 31 decembrie 2006, nici [A ?asea directiv? 77/388/CE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legisla?iilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat?: baza unitar? de evaluare (JO 1977, L 145, p. 1)] – nu definesc în mod detaliat ce trebuie s? se în?eleag? prin fiecare termen în parte. Totu?i, Directiva 2006/112/CE con?ine la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(f) [...] preciz?ri în vederea interpret?rii acestor no?iuni. Gestionarea activelor nu este men?ionat? în dispozi?iile citate. Nici din articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112/CE [...] nu reiese c? dispozi?ia ar include ?i alte opera?iuni bancare, financiare ?i de asigur?ri.

Presta?ia unic? «gestionarea activelor» este supus? impozit?rii. Scutirea prev?zută la articolul 4

punctul 8 litera e) din UStG nu poate fi aplicat?, deoarece gestionarea activelor (gestionare de portofolii) nu se numără printre operațiunile favorizate conform dispozițiilor citate. [...]"

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebările preliminare

9 În cursul anului 2008, Deutsche Bank a furnizat, atât în mod direct, cât și prin intermediul filialelor, prestații de gestionare a portofoliilor pentru clienți investitori. Aceștia din urmă au înscrisat Deutsche Bank cu gestionarea în mod discreționar a valorilor mobiliare, conform strategiei alese de acești clienți investitori și fără a solicita în prealabil instrucțiunile acestora, precum și cu adoptarea tuturor măsurilor necesare în acest scop. Deutsche Bank avea dreptul de a dispune de active (valori mobiliare) în numele și pe seama clienților investitori.

10 Clienții investitori achitau anual o remunerație care reprezenta 1,8 % din valoarea patrimoniului gestionat. Această remunerație era compusă dintr-un procent pentru gestionarea patrimoniului în valoare de 1,2 % din valoarea patrimoniului gestionat și dintr-un procent pentru cumpărarea și vânzarea de valori mobiliare care corespunde cu 0,6 % din valoarea patrimoniului. Această remunerație includea și administrarea contului și a portofoliului, precum și comisioanele de subscripție pentru achiziționarea de participații, inclusiv a participațiilor la fonduri de investiții administrate de întreprinderi ale Deutsche Bank.

11 La sfârșitul fiecărui trimestru calendaristic, precum și la sfârșit de an, fiecare client investor primea un raport cu privire la modul în care a fost gestionat patrimoniul și avea dreptul să înceteze mandatul de gestiune în orice moment și cu efect imediat.

12 În momentul depunerii declarației anticipate privind TVA-ul pentru perioada contabilă mai 2008, Deutsche Bank a indicat Finanzamt-ului, în opinia sa, prestațiile de gestionare de portofolii sunt scutite de la plata impozitului în temeiul articolului 4 punctul 8 din UStG în cazul în care este vorba despre prestații efectuate către clienți investitori pe teritoriul german și în restul teritoriului Uniunii Europene. Deutsche Bank a mai arătat că, în opinia sa, prestațiile efectuate către clienți investitori stabiliți în țări terțe sunt neimpozabile conform articolului 3a alineatul 4 punctul 6 litera a) din UStG.

13 Finanzamt a respins această argumentare și, la 29 aprilie 2009, a emis o decizie de plată anticipată a TVA-ului pentru perioada contabilă mai 2008, în cadrul căreia a considerat operațiile de gestionare de portofolii pentru clienții investitori în cauză ca fiind impozabile și nescutite.

14 Contestația formulată de Deutsche Bank împotriva acestei decizii de impunere a fost respinsă. În schimb, Finanzgericht (Tribunalul Fiscal) a admis acțiunea formulată în fața sa de Deutsche Bank. Ulterior, Finanzamt a formulat recurs în fața Bundesfinanzhof (Curtea Federală Fiscală) împotriva hotărârii pronunțate de Finanzgericht.

15 Întrucât avea îndoieli privind în special calificarea gestionării de portofolii în vederea scutirilor de TVA, Bundesfinanzhof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) [Gestionarea portofoliilor], activitate desfășurată cu titlu oneros în cadrul căreia o persoană impozabilă decide în mod discreționar în privința cumpărării și a vânzării valorilor mobiliare și execută această decizie prin cumpărarea și vânzarea valorilor mobiliare, este scutită de impozit

– doar ca gestionare a fondurilor comune de plasament pentru mai mulți investitori împreună, conform articolului 135 alineatul (1) litera (g) din Directiva [2006/112], sau și

– ca gestionare individuală a portofoliilor pentru investitori individuali, conform articolului 135

alineatul (1) litera (f) din Directiva [2006/112] (operațiune privind valori mobiliare sau negocierea unei astfel de operațiuni)?

2) În vederea definirii prestației principale și a prestației accesorii, ce importanță prezintă criteriul conform căruia prestația accesorie nu constituie pentru clientelă un scop în sine, ci mijlocul de a beneficia în cele mai bune condiții de serviciul principal al prestatorului, în raport cu facturarea separată a prestației accesorii și cu posibilitatea furnizării prestației accesorii de către terți?

3) Articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva [2006/112] cuprinde doar prestațiile menționate la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(g) din Directiva [2006/112] sau și [gestionarea de portofolii], chiar dacă această operațiune nu face obiectul dispoziției menționate anterior?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

16 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizat în primul rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în cadrul definirii, pe de o parte, a prestației principale și, pe de altă parte, a prestației accesorii dintr-o prestație de gestionare de portofolii, precum cea din acțiunea principală, activitate desfășurată cu titlu oneros în cadrul creia o persoană impozabilă decide în mod discreționar în privința cumpărării și a vânzării valorilor mobiliare și execută această decizie prin cumpărarea și vânzarea valorilor mobiliare, ce importanță trebuie acordată criteriului conform căruia o prestație accesorie nu constituie pentru clientelă un scop în sine, ci mijlocul de a beneficia în cele mai bune condiții de serviciul principal al prestatorului, în raport cu facturarea separată a unei prestații accesorii și cu posibilitatea furnizării unei prestații accesorii de către terți.

17 Cu titlu introductiv, trebuie să se observe că o activitate de gestionare de portofolii precum cea efectuată de Deutsche Bank în acțiunea principală conține mai multe elemente.

18 Conform jurisprudenței Curții, atunci când o operațiune este constituită dintr-un fascicul de elemente și de acte, trebuie luate în considerare toate împrejurările în care se desfășoară operațiunea respectivă, cu scopul de a determina, printre altele, dacă această operațiune cuprinde două sau mai multe prestații distincte sau o prestație unică (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 27 octombrie 2005, *Levob Verzekeringen și OV Bank*, C-41/04, Rec., p. I-9433, punctul 19, precum și Hotărârea din 10 martie 2011, *Bog și alții*, C-497/09, C-499/09, C-501/09 și C-502/09, Rep., p. I-1457, punctul 52).

19 În această privință, Curtea a statuat că ne aflăm în prezența unei prestații unice în special atunci când trebuie să se considere că un element constituie prestația principală, iar alt element este o prestație accesorie creia i se aplică același tratament fiscal cu prestația principală (a se vedea Hotărârea din 15 mai 2001, *Primback*, C-34/99, Rec., p. I-3833, punctul 45 și jurisprudența citată).

20 Trebuie să se amintească însă că poate fi vorba despre o prestație unică în scopuri de TVA și în alte împrejurări.

21 Astfel, Curtea a decis c? ne afl?m în prezen?a unei presta?ii unice atunci când dou? sau mai multe elemente sau acte furnizate consumatorului, considerat un consumator mediu, sunt atât de strâns legate între ele încât formeaz?, în mod obiectiv, o singur? presta?ie economic? indivizibil?, a c?rei descompunere ar avea un caracter artificial (Hot?rârea Levob Verzekeringen ?i OV Bank, citat? anterior, punctul 22).

22 Având în vedere aceste aprecieri ?i pentru a furniza un r?spuns util instan?ei de trimitere, trebuie s? se considere c?, prin intermediul celei de a doua întreb?ri, instan?a urm?re?te în esen?? s? califice în scopuri de TVA presta?ia de gestionare de portofolii, precum cea din ac?iunea principal?, activitate desf??urat? cu titlu oneros în cadrul c?reia o persoan? impozabil? decide în mod discre?ionar în privin?a cump?r?rii ?i a vânz?rii valorilor mobiliare ?i execut? această decizie prin cump?rarea ?i vânzarea valorilor mobiliare, ?i în special s? stabileasc? dac? această activitate trebuie considerat? o singur? presta?ie economic?.

23 ?inând seama, conform jurispruden?ei citate la punctul 18 din prezenta hot?râre, de toate împrejur?rile în care se desf??oar? această presta?ie de gestionare de portofolii, rezult? c? aceasta constituie o combina?ie, în principal, între o presta?ie de analiz? ?i de supraveghere a activelor clientului investitor, pe de o parte, ?i o presta?ie de cump?rare ?i vânzare de valori mobiliare propriu-zis?, pe de alt? parte.

24 Este adev?rat c? aceste dou? elemente ale presta?iei de gestionare de portofolii pot fi furnizate separat. Astfel, un client investitor poate s? fie interesat doar de un serviciu de consiliere ?i s? prefere s? decid? ?i s? execute el însu?i opera?iunile de plasament. Invers, un client investitor care prefer? s? ia el însu?i deciziile privind plasarea valorilor mobiliare ?i, în general, s? î?i organizeze ?i s? î?i supravegheze activele, f?r? s? efectueze acte de cump?rare ?i de vânzare, poate recurge la un intermediar pentru acest din urm? tip de opera?iuni.

25 Clientul investitor mediu, în cadrul unei presta?ii de gestionare de portofolii precum cea efectuat? de Deutsche Bank în litigiul principal, caut? îns? tocmai combina?ia acestor dou? elemente.

26 Astfel cum a ar?tat avocatul general la punctul 30 din concluzii, decizia privind cea mai bun? abordare privind achizi?ia, vânzarea sau p?strarea valorilor mobiliare ar fi lipsit? de sens pentru investitorii din cadrul presta?iei de gestionare de portofolii dac? strategia respectiv? nu ar fi pus? în aplicare. De asemenea, nici a efectua sau a nu efectua, dup? caz, vânz?ri ?i cump?r?ri f?r? experien?? ?i f?r? o analiz? prealabil? a pie?ei nu ar avea sens.

27 În cadrul presta?iei de gestionare de portofolii din ac?iunea principal?, aceste dou? elemente sunt astfel nu numai inseparabile, ci, în plus, trebuie a?ezate pe acela?i plan. Prin urmare, ambele sunt indispensabile pentru realizarea presta?iei globale, astfel încât nu este posibil s? se considere c? unul trebuie apreciat ca fiind presta?ia principal?, iar cel?lalt presta?ia accesorie.

28 În consecin??, trebuie s? se considere c? aceste elemente sunt atât de strâns legate între ele încât formeaz?, în mod obiectiv, o singur? presta?ie economic?, a c?rei descompunere ar avea un caracter artificial.

29 Având în vedere considera?iile precedente, trebuie s? se r?spund? la cea de a doua întrebare adresat? c? o presta?ie de gestionare de portofolii, precum cea din ac?iunea principal?, respectiv o activitate desf??urat? cu titlu oneros în cadrul c?reia o persoan? impozabil? decide în mod discre?ionar în privin?a cump?r?rii ?i a vânz?rii valorilor mobiliare ?i execut? această decizie prin cump?rarea ?i vânzarea valorilor mobiliare, este compus? din dou? elemente care sunt atât

de strâns legate între ele încât formează, în mod obiectiv, o singură prestație economică.

Cu privire la prima întrebare

30 Prin intermediul primei întrebări, care trebuie analizată în al doilea rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 135 alineatul (1) litera (f) sau (g) din Directiva 2006/112 trebuie interpretat în sensul că gestionarea de portofolii, precum cea din acțiunea principală, este scutită de TVA în conformitate cu această dispoziție.

31 În ceea ce privește scutirea prevăzută la articolul 135 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2006/112, trebuie constatat că noțiunea „gestionare a fondurilor comune de plasament” nu este definită în Directiva 2006/112. Curtea a precizat însă că operațiunile vizate de această scutire sunt cele care sunt specifice activității organismelor de plasament colectiv (Hotărârea din 4 mai 2006, Abbey National, C-169/04, Rec., p. I-4027, punctul 63).

32 În această privință, din articolul 1 alineatul (2) din Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 375, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/108/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 ianuarie 2002 (JO L 41, p. 35, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 164), rezultă că este vorba despre organisme al căror unic obiect este investiția colectivă în valori mobiliare și alte active financiare lichide, de capitaluri colectate de la public, a căror operare este supusă principiului repartiției de riscuri și ale căror unități sunt, la cererea de înținerilor de unități, răscurpate sau rambursate, direct sau indirect, din activele acestui organism.

33 Mai concret, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 14 și 15 din concluzii, este vorba despre fonduri comune în care multe investiții sunt grupate și sunt repartizate spre diferite tipuri de valori mobiliare care pot fi gestionate eficient în vederea obținerii unor rezultate optime și în care investițiile individuale pot fi relativ modeste. Aceste fonduri gestionează investițiile în nume propriu și pe seama acestora, iar fiecare client investitor deține o participație din fond, dar nu investițiile fondului ca atare.

34 În schimb, serviciile precum cele efectuate de Deutsche Bank în acțiunea principală privesc în general activele unei singure persoane, care trebuie să aibă o valoare totală relativ ridicată pentru a fi administrate profitabil în asemenea mod. Gestionarul unui portofoliu cumpără și vinde investiții în numele și pe seama clientului investitor, care este proprietarul diferitor valori mobiliare individuale pe întreaga durată și la încetarea contractului.

35 În consecință, activitatea de gestionare de portofolii efectuată de Deutsche Bank în acțiunea principală nu corespunde noțiunii „gestionare a fondurilor comune de plasament” în sensul articolului 135 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2006/112.

36 În ceea ce privește sfera de aplicare a articolului 135 alineatul (1) litera (f) din această directivă, Curtea a arătat că operațiunile cu acțiunile și cu celelalte valori mobiliare vizează operațiunile realizate pe piața valorilor mobiliare, iar comerțul cu valori mobiliare presupune acte care modifică situația juridică și financiară a părților (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 1997, SDC, C-2/95, Rec., p. I-3017, punctele 72 și 73, precum și Hotărârea din 5 iulie 2012, DTZ Zadelhoff, C-259/11, punctul 22).

37 Termenii „operațiuni [...] cu valori mobiliare” în sensul aceleiași dispoziții vizează, în consecință, operațiuni susceptibile să creeze, să modifice sau să stingă drepturile și obligațiile părților asupra unor valori mobiliare (a se vedea în special Hotărârea din 13 decembrie 2001,

CSC Financial Services, C-235/00, Rec., p. I-10237, punctul 33, și Hotărârea DTZ Zadelhoff, citată anterior, punctul 23).

38 Astfel cum s-a constatat la punctul 23 din prezenta hotărâre, prestația de gestionare de portofolii din acțiunea principală este compusă, în esență, din două elemente, mai precis, pe de o parte, dintr-o prestație de analiză și de supraveghere a activelor clientului investitor și, pe de altă parte, dintr-o prestație de cumpărare și vânzare de valori mobiliare propriu-zisă.

39 Dacă prestațiile de cumpărare și de vânzare a valorilor mobiliare sunt susceptibile să facă parte din domeniul de aplicare al articolului 135 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2006/112, această situație nu se regăsește, în schimb, în cazul prestațiilor de analiză și de supraveghere a activelor, întrucât acestea nu presupun în mod necesar realizarea unor operațiuni susceptibile să creeze, să modifice sau să stingă drepturile și obligațiile părților asupra unor valori mobiliare.

40 În opinia Deutsche Bank și a Comisiei Europene, esența prestației de gestionare de portofolii din acțiunea principală rezidă în operațiunea activă de cumpărare și de vânzare de valori mobiliare și, pentru acest motiv, această prestație trebuie să fie scutită de TVA conform articolului 135 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2006/112. Finanzamt, precum și guvernele german, olandez și guvernul Regatului Unit consideră, în ceea ce le privește, că această prestație trebuie apreciată mai curând ca fiind o prestație de analiză și de supraveghere, care nu este susceptibilă să beneficieze de scutirea prevăzută la această dispoziție.

41 Din cuprinsul punctului 27 din prezenta hotărâre rezultă însă că nu este posibil să se considere că elementele care alcătuiesc această prestație constituie unul o prestație principală și celălalt o prestație accesorie. Astfel, aceste elemente trebuie așezate pe același plan.

42 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că termenii folosiți pentru a desemna scutirile prevăzute la articolul 135 alineatul (1) din Directiva 2006/112 sunt de strictă interpretare, dat fiind că aceste scutiri constituie derogări de la principiul general potrivit căruia TVA-ul este perceput pentru fiecare prestare de servicii efectuată cu titlu oneros de către o persoană impozabilă (a se vedea în special Hotărârea din 20 noiembrie 2003, Taksatorringen, C-8/01, Rec., p. I-13711, punctul 36, și Hotărârea DTZ Zadelhoff, citată anterior, punctul 20).

43 Astfel, din cauză că această prestație nu poate fi luată în considerare, în scopuri de TVA, decât în ansamblu, nu poate fi vizată de articolul 135 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2006/112.

44 Această interpretare se coroborează cu economia Directivei 2006/112. Astfel, după cum au susținut guvernele german și olandez, gestionarea „fondurilor comune de plasament” de societăți de gestiune speciale, scutită în temeiul articolului 135 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2006/112, vizează o formă de gestionare a activelor prin valori mobiliare. În cazul în care acestei forme de gestionare a activelor prin intermediul valorilor mobiliare i s-ar aplica deja scutirea fiscală a operațiunilor cu valori mobiliare, prevăzută la articolul 135 alineatul (1) litera (f) din aceeași directivă, nu ar fi fost necesar să se introducă o scutire în privința sa la articolul 135 alineatul (1) litera (g) din directiva menționată.

45 În sfârșit, trebuie constatat că principiul neutralității fiscale nu repune în discuție această concluzie. Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 60 din concluzii, acest principiu nu permite să se extindă domeniul de aplicare al unei scutiri, în absența unei formulări neechivoce. Astfel, principiul menționat nu este o normă de drept primar care poate condiționa validitatea unei scutiri, ci un principiu de interpretare care trebuie aplicat în paralel cu principiul potrivit căruia scutirile sunt de strictă interpretare.

46 Având în vedere considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la prima întrebare

adresat? c? articolul 135 alineatul (1) litera (f) sau (g) din Directiva 2006/112 trebuie interpretat în sensul c? gestionarea de portofolii, precum cea în cauz? în litigiul principal, nu este scutit? de TVA în conformitate cu această dispozi?ie.

Cu privire la a treia întrebare

47 Prin intermediul celei de a treia întreb?ri, instan?a de trimitere solicit? s? se stabileasc? dac? articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 trebuie interpretat în sensul c? se aplic? doar presta?iilor men?ionate la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(g) din directiva men?ionat? sau cuprinde ?i presta?ia de gestionare a portofoliilor, chiar dac? această opera?iune nu face obiectul dispozi?iei men?ionate anterior.

48 Articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 prevedea c?, în ceea ce prive?te opera?iunile bancare, financiare ?i de asigur?ri, inclusiv de reasigur?ri, cu excep?ia închirierii de seifuri, locul prest?rii acestor servicii unor clien?i stabili?i în afara Comunit??ii sau unor persoane impozabile stabilite în Comunitate, dar într-o ?ar? diferit? de cea a prestatorului, este locul unde clientul ?i-a stabilit sediul activit??ii economice sau locul unde are un sediu comercial fix pentru care este prestat serviciul sau, în absen?a unui astfel de loc, locul unde are domiciliul stabil sau re?edin?a obi?nuit?.

49 În conformitate cu modul s?u de redactare, această dispozi?ie urm?re?te s? determine locul realiz?rii, în scopuri de TVA, a opera?iunilor bancare, financiare ?i de asigur?ri, inclusiv de reasigur?ri. În această privin??, dispozi?ia amintit? nu con?ine nicio men?iune cu privire la presta?iile enumerate la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(g). În schimb, ea prevede o singur? excep?ie, mai precis cea a închirierii de seifuri.

50 Deutsche Bank, Finanzamt, guvernul olandez ?i guvernul Regatului Unit, precum ?i Comisia consider? c? domeniul de aplicare al articolului 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 nu se poate limita la domeniul de aplicare al articolului 135 alineatul (1) literele (a)-(g) din aceea?i directiv?.

51 Guvernul german, f?când referire la punctele 31 ?i 32 din Hot?rârea din 22 octombrie 2009, Swiss Re Germany Holding (C-242/08, Rep., p. I-10099), sus?ine teza contrar?. În opinia acestui guvern, Curtea ar fi considerat în hot?rârea citat? c? buna func?ionare ?i interpretarea uniform? a sistemului comun al TVA-ului presupun ca no?iunile „opera?iuni de asigurare” ?i „de reasigurare”, care figureaz? în dispozi?iile celei de A ?asea directive 77/388 care corespund articolului 56 alineatul (1) litera (e) ?i articolului 135 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, s? nu fie definite în mod diferit dup? cum sunt utilizate în una sau în cealalt? dintre aceste dispozi?ii. Acest ra?ionament ar trebui s? se aplice prin analogie în cazul „opera?iunilor financiare”.

52 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 69 din concluzii, ra?ionamentul Hot?rârii Swiss Re Germany Holding, citat? anterior, este legat îns? de faptul c? la articolul 56 alineatul (1) litera (e) ?i la articolul 135 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112 se utilizeaz? termeni în esen?? identici în ceea ce prive?te asigur?rile, mai precis „opera?iuni de asigur?ri, inclusiv de reasigurare” în unul ?i „opera?iunile de asigurare ?i reasigurare” în cel?lalt.

53 În schimb, nu exist? o astfel de leg?tur? între opera?iunile „bancare” ?i opera?iunile „financiare” men?ionate la articolul 56 alineatul (1) litera (e) din această directiv? ?i vreo opera?iune dintre cele enumerate la articolul 135 alineatul (1) literele (b)-(g) din aceasta. Niciuna dintre aceste din urm? dispozi?ii nu utilizeaz? termenii „bancare” ori „financiare”. Opera?iunile enumerate la articolul 135 alineatul (1) literele (b)-(g) sunt de natur? financiar? ?i în mod probabil unele dintre acestea sunt efectuate de b?nci, dar nu în mod exclusiv. În plus, acestea nu reprezint? de departe o enumerare exhaustiv? a tuturor opera?iunilor care pot fi efectuate de o

banc? sau care pot fi descrise ca fiind „financiare”.

54 Întrucât gestionarea de portofolii efectuat? de Deutsche Bank în litigiul principal este o presta?ie de natur? financiar? ?i articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 nu poate primi o interpretare strict? (a se vedea în acest sens Hot?rârea din 26 septembrie 1996, Dudda, C-327/94, Rec., p. I-4595, punctul 21, precum ?i Hot?rârea Levob Verzekering, citat? anterior, punctul 34 ?i jurispruden?a citat?), trebuie s? se considere c? aceast? activitate, ca opera?iune financiar?, face parte din domeniul de aplicare al articolului 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112.

55 Având în vedere considera?iile precedente, trebuie s? se r?spund? la cea de a treia întrebare adresat? c? articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 trebuie interpretat în sensul c? nu se aplic? doar presta?iilor men?ionate la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(g) din directiva men?ionat?, ci cuprinde ?i presta?iile de gestionare de portofolii.

Cu privire la cheltuielile de judecat?

56 Întrucât, în privin?a p?r?ilor din ac?iunea principal?, procedura are caracterul unui incident survenit la instan?a de trimitere, este de competen?a acesteia s? se pronun?e cu privire la cheltuielile de judecat?. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observa?ii Cur?ii, altele decât cele ale p?r?ilor men?ionate, nu pot face obiectul unei ramburs?ri.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declar?:

1) O presta?ie de gestionare a activelor prin intermediul valorilor mobiliare, precum cea în cauz? în litigiul principal, activitate desf?urată cu titlu oneros în cadrul c?reia o persoan? impozabil? decide în mod discre?ionar în privin?a cump?r?rii ?i a vânz?rii valorilor mobiliare ?i execut? aceast? decizie prin cump?rarea ?i vânzarea valorilor mobiliare, este compus? din dou? elemente care sunt atât de strâns legate între ele încât formeaz?, în mod obiectiv, o singur? presta?ie economic?.

2) Articolul 135 alineatul (1) litera (f) sau (g) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat? trebuie interpretat în sensul c? gestionarea activelor prin intermediul valorilor mobiliare, precum cea în cauz? în litigiul principal, nu este scutit? de taxa pe valoarea ad?ugat? în conformitate cu aceast? dispozi?ie.

3) Articolul 56 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2006/112 nu se aplic? doar presta?iilor men?ionate la articolul 135 alineatul (1) literele (a)-(g) din directiva men?ionat?, ci ?i presta?iilor de gestionare a activelor prin intermediul valorilor mobiliare.

Semn?turi

1 Limba de procedur?: germana.